

Het waarschijnlijkst is, dat ze ontrouw is geworden aan de plaats, waar ze vergeefsche moeite heeft gedaan, om haar eieren uit te broeden.

Amsterdam.

J. A. v. D. GRIJP.

Kan een egel rattekruid verdragen? In de leerboeken staat het, zelfs in „Moedertaal 4” van de R. en Zijlstra, zoodat het den kinderen als waar wordt verteld. 'k Meen zelfs vroeger in „de Gids voor Onderw.” een artikel gelezen te hebben, waarin de oorzaak wordt meegedeeld.

Een apotheker alhier echter, met wie ik er over sprak, ontkent dit, hij zegt zelfs: „al stond het in alle boeken, toch is 't *onsin*.”

Ik had dezen zomer veel last van muizen op zolder, zette een schoteltje, waarin rattekruid, neer (natuurlijk in brood), de muizen lieten het echter staan. Toen ving ik een egel, die eenige nachten erg veel drukte maakte. Op één nacht echter maakte hij het zoo bar, als waren er 10 schutters op zolder aan 't *exerceeren*; den volgenden morgen vonden we het schoteltje leeg en hebben den egel niet meer gehoord.

Steenwijk.

G. K.

Wij geven uw apotheker gelijk; arsenicum is voor *alle* dieren doodelijk vergift. Wel is herhaaldelijk aangetoond dat de egel voor *slangengift* ongevoelig is.

Terrarium. Ik heb u voor dezen reeds eenmaal over mijn terrarium en zijn bewoners geschreven. Ik had toen bruine en groene kikvorsch en bruine padden, benevens een vrouwtjes-hagedis. Voor dus nog uw volgende blad was verschenen, zag ik mij reeds in het bezit van 3 vrouwtjes en 2 mannetjes-hagedissen en van een volwassen hazelworm met ongeschonden staart.

Gij kunt begrijpen dat ik in mijn schik was. Lang evenwel duurde dit niet. De 1e week bedankten zij voor alles wat ik hun voorzette. Daar ik evenwel veel tijd had om mij er mede te bemoeien, ik had toen net examen gedaan voor de volgende klasse; zoo kreeg ik ze binnen een week zoo ver, dat zij zonder vrees in mijn onmiddellijke nabijheid hun maaltijd hielden. Hoeveel moeite het mij kostte, al die hongerige gasten te voldoen, kunt gij begrijpen. Ik heb evenwel altijd veel plezier er in gevonden, deze diertjes te verzorgen en zoo deed ik ijverig mijn best.

Zij hadden al spoedig ieder een woning gemaakt, behalve 1 wijfje + 1 mannetje, die een gemeenschappelijke woning er op na hielden.

Het mannetje van dit paartje was blijkbaar tamelijk oud. Bovendien miste hij de staart. Deze groeide wel aan. Hij leefde evenwel in onophoudelijke twist met het andere mannetje. Trappelend van kwaadheid, sissend met open bek, vielen zij op elkaar aan met afwisselend geluk. Na een paar maanden evenwel kwam er een verzoening tot stand.

Zij waren evenwel niet de eenigen, die in twist met elkaar leefden. Een groote groene kikvorsch, die zich tot heerscher in het terrarium had opgeworpen en 's avonds vroolijk kwaakte, had den oorlog verklaard aan de hazelworm. Hij werd daarin getrouw bijgestaan door een 1-jarige pad, die hem op al zijn rooftochten vergezelde, hij hielp wel niet, maar was bij iedere vechtpartij tegenwoordig; en keek naar hetgeen er voorviel. De hazelworm, niet

bestand tegen den vorst van het terrarium, verborg zich in den grond, slechts nu en dan kwam hij eens een kijkje nemen. Verscheen hij, dan kreeg hij duchtig om zijn ooren met een kikvorschentong, die hem blijkbaar voor een dikke worm aanzag. Ik had evenwel geduld met de groene kikvorsch, totdat hij zich als een Nero begon te gedragen. Op een goede dag werd ik verrast met een paar jonge hagedissen, kinderen van het bovengenoemde paartje. De kikvorsch nu dacht, dat zij nergens anders voor dienden, dan om opgegeten te worden. Daarom vatte hij ze, toen ik afwezig was, in de bek en sprong in het water. Of het kostte hem nu niet meeviel, of dat ze hem beten, weet ik niet, zooveel is evenwel zeker, dat hij ze uitspuwde, niet op het droge, maar in den vijver. Het gevolg hiervan was, dat ze hun dood vonden in de golven. Gij begrijpt, dat ik woedend was. Hij werd opgesloten in een plantentrommel en den eerstvolgenden Zaterdagmiddag weer naar de sloot terug gebracht. Of hij dit nu wel als een straf zal beschouwd hebben, betwijfel ik zeer, ik was evenwel blij, hem kwijt te zijn, daar hij toch reeds een salamander en een half dozijn kikkertjes verslonden had. Nu kwam ook de hazelworm weer op het tooneel, en werd weer trouw vergezeld van de pad, die evenwel weer spoedig genoeg daarvan had en zich terug trok in zijn woning, een omgekeerd bloempotje met een stuk uit den rand. Hij komt evenwel gauw naar buiten, zoodra ik een stokje heen en weer voor de glazen beweeg, iets waaruit zijn domheid weer blijkt. Hij kletst dan net zoo lang met zijn tong tegen het glas, tot ik het stokje weg houd.

Soms krijgt hij bezoek van een bruine kikvorsch of van een hagedis, alhoewel hij daar minder op gesteld is. De hommels, die ik met een sponsje met suikerwater in het leven hield, ontsnapten na 2 maanden, jammer genoeg.

Nu ging alles weer eenigen tijd goed tot op heden. De hagedissen begonnen nu zorg te baren. Een werd ziek en stierf. De anderen bedankten er voor, nog langer te eten, of het terrarium al wemelde van vliegen, meelwormen, regenwormen, behaarde en onbehaarde rupsen, of er al mieren over den grond kuierden, het hielp niets. Eten deden zij niet, allen op 2 na zijn reeds dood waarvan de een ook wel geen week meer leven zal. Gij begrijpt dat ik geen raad meer weet. De eenige goede, een mannetje, is zoo mager, dat hij den winter niet door kan brengen.

Ik weet niets meer te beginnen, om hem te behouden. Nu wilde ik u vragen, of gij geen raad kon geven, zoo ja, probeer het eten als het u belijft nog dezen maand in het tijdschrift te plaatsen. Bovendien zou ik nog willen vragen of gij nog eens 2 ringslangen van 3 dM. wilt aanvragen. De vorige aanvraag nm. in het voorjaar, is zonder gevolg gebleven. Bovendien zou ik nog wel een paar groene padden kunnen gebruiken, die ik maar niet kan vinden. Wilt u daar dus ook eens naar vragen?

A. J. ZÖLLNER.

Goudsche Singel 56, Rotterdam.

Een klein vogeltje. Gaarne zou ik van U inlichtingen ontvangen omtrent een klein vogeltje, l.l. Zondag door mij in het dennebosch bij Zuidlaren opgemerkt. Door het bosch wandelende, werd mijn aandacht getrokken door een eigenaardig gepiep, te fijn voor dat van een mees.

Na een klein poosje gewacht te hebben, kwam een onnoozel klein vogeltje voor den dag, gevolgd door nog eenige andere van dezelfde soort. Ze waren nog kleiner

en slanker dan een winterkoninkje, verbazend vlug in hunne bewegingen, van tak op tak hippende of er omheen draaiende.

Nu en dan snapten zij een klein insect, terwijl ze onophoudelijk hun fijn gepiep deden hooren. Daar ze volstrekt niet schuw waren, had ik al den tijd om ze te beschouwen. Ze waren effen bruingrijs van tint, terwijl de vleugeltjes ongeveer de teekening hadden van die van een vink.

Zuidlaren, 12 Nov. '96.

G. S.

Dit is een heel aardige waarneming. Het fijne gepiep, het vliegen in troepen, de lilliputiaansche afmeting, de groote beweeglijkheid en makheid tevens en ten slotte de witte dwarsstreep op de vleugeltjes duiden zonder eenige twijfel op het goudhaantje (*Regulus cristatus*). Het diertje broedt bij voorkeur in 't sparrenhout, maar zwerft 's winters in groote troepen het land door.

Regulus beteekent „koninkje”; hij draagt een gouden kroon: een gele kruinstreep in zwart gevat. Zeldzamer zijn de koninkjes met vuurroode kruinstreep, de vuurgoudhaantjes (*Regulus ignicapillus*). Wandel maar vlijtig in 't dennenbosch, dan komt ge die misschien ook nog wel tegen.

De Koebal. Naar aanleiding van uw antwoord aan P. de N. te Dokkum heb ik de eer u mee te deelen, dat de groene bal hoogstwaarschijnlijk een exemplaar is van *Cladophora aegagropila* Rabh, een zoetwateralg, die in die streken voorkomt. Van een koebal is hij direct te onderscheiden, doordat de draden uit 't middelpunt ontspringen (bij doorsnede te zien). Bij een koebal zijn de haren min of meer in concentrische lagen geplaatst. De draden zijn zeker ook fijner dan koehaar.

Leeuwarden, 21 Nov. '96.

J. H. BONNEMA

De Koebal. Onder de korte mededeelingen in *De Levende Natuur* No. 9 staat in een antwoord aan P. de N. te Dokkum, dat de groene bal, uit het water gehaald, een koebal is.

De heer Bonnema alhier deelde me mede, dat hij u daarover reeds had geschreven; ik wil er nog iets bijvoegen.

In 1893 werd mij door een oud-leerling der normalessen, destijds onderwijzer te Akkerwoude, een groene bal gebracht, die uit het water opgevischt, daar den naam spokebal of spoker droeg. Ze kwamen op enkele plaatsen in de slooten voor, maar altijd in een groote menigte bij elkander.

Met het uithalen der slooten in voor en najaar kwamen ze te voorschijn en geraakten ze met het slijk en de andere planten op den wal.

De gedachte aan een koebal was wegens de groote menigte vrij wel uitgesloten, zoodat ik begreep, dat het een wiersoort zou zijn.

Later heb ik ze van Akkerwoude niet terug gehad. Met hoog water zijn ze trouwens moeilijk te verkrijgen.

De heer Bonnema zag eens zoo'n bal bij me en heeft hem opgezonden naar Prof. Moll te Groningen, die daarop mededeelde wat het was. Herhaaldelijk heb ik nu zulke ballen van Murmurwoude gekregen, waar ze echter slechts op twee plaatsen zijn te vinden. Ze komen dus niet algemeen voor.

Als men de vezels onder een loup houdt, is duidelijk

te merken, dat men geen haar maar vertakte vezeltjes heeft.

't Is evenwel niet te verwonderen, dat het voorwerp voor een koebal gehouden wordt, daar de heer Huizinga, de schrijver der plant en dierkunde, ook meende een haarbal voor zich te hebben. Als de heer Bonnema of P. de N. u nog niet heeft aangeboden een of meer exemplaren der *Cladophora aegagropila* Rabh. te zenden, zal ik, zoodra de gelegenheid 't mogelijk maakt, zulks doen.

Leeuwarden.

G. GEERTS JZN.

Wij houden ons zeer aanbevolen voor versch materiaal van *Cladophora*. De bal, die ons was toegezonden was denkelijk toch wel een koebal, hij vertoonde concentrische lagen en was min of meer hol. Jammer genoeg is hij stuk geraakt en verloren gegaan.

R.

Grenenhout en Vurenhout. Iets over afl. 9.

De heer Stoffel zegt, p. 170, dat:

grenenhout komt van *Pinus sylvestris*
vurenhout „ „ *Abies excelsa*

doch bij Heukels vindt men dat:

(p. 96) *grenenhout* komt van *Abies alba*

(p. 95) *vurenhout* „ „ *Pinus sylvestris*

(p. 96) *dennenhout* „ „ *Picea excelsa*.

Dat hier onder de namen de „geläufige” bedoeld worden, blijkt uit „dennenhout,” dat bij juist opgevatte benoeming alleen van *Pinus sylvestris* zou kunnen komen. De heeren Heukels en Stoffel (die dit als handelaar van zelf doet) gebruiken dus de gewone handelsnamen (bedoelen dus hetzelfde) — doch, en nu komt de quaestie — laten die houtsoorten van verschillende boomen afkomen. Ik geloof, dat het inderdaad van belang is, deze zaak nader toe te lichten.

Wellicht kan de heer Heukels of de heer Stoffel nader licht ontsteken.

P. 180, kolom 2, wordt gesproken van *Lasiocampa callunae*.

Vermoedelijk is de gewone *Bombyx quercus* bedoeld. Daarvan bestaat wel een variëteit *callunae*, maar 't blijft de gewone soort. Deze eet liefst wilg. U kunt ze o.a. al kloppen bij Weesp aan 't Merwede-kanaal.

Amsterdam.

J. TH. OUDEMANS.

Uit de beschrijving en de opgave van de vindplaats door den inzender scheen het mij, dat bedoeld werd: de variëteit *callunae*. Ik heb op de heide de veel voorkomende rups van *Bombyx* of *Lasiocampa quercus* var. *callunae* tot nu toe aangetroffen op de in afl. 9 opgegeven planten.

Ook Kirby „European Butterflies and Moths (1889)” geeft onder de voedingsplanten van *Lasiocampa quercus calluna* en als kenmerk van de variëteit *callunae* (Palmer) „the transverse stripe on the inner margin of the hindwings is rather curved and the ground-colour of the male is reddish-grey.” De rups is gelijk in Berge's Schmetterlingsbuch afgebeeld op braam. Ook Hoffman geeft geen wilg, o.a. wel braam. Daarop zijn wij afgegaan. Dank voor uw mededeeling.

E. Hs.

Hoe kijkt een snoek? Bij ons bestaat de meening, dat een snoek, als hij in 't water ligt, altijd achterom